

Reactie van de Nederlandse Mediators Vereniging (NMv) op het verzoek van de Commissie evaluatie puntentoekenning gesubsidieerde rechtsbijstand (in het vervolg: 'De Commissie') om feedback uit het veld.

NB 1 Een groot deel van de hier op schrift gepresenteerde punten is op maandag 16 januari j.l. mondeling aan De Commissie overgebracht door ondergetekende namens de NMv.

NB 2 Bij de NMv zijn ruim 2100 mediators aangesloten.

Rotterdam, 13 februari 2017.

Geachte leden van De Commissie,

Graag leggen wij de volgende punten aan u voor:

1. De huidige puntentoekenning met betrekking tot mediations voldoet voor de NMv niet. Reden is dat mediations gemiddeld meer uren kosten dan waarvan het huidige puntensysteem lijkt uit te gaan. Tot nog toe worden aan mediations tot vier uren 1,5 punt per toevoeging toegekend en aan mediations tussen vier en 24 uren worden 4 punten p.p. toegekend. De meeste familiezaken vergen echter duidelijk meer dan vier uren, mede onder invloed van toegenomen complexiteit (o.a. multi problem-zaken) en het vaker voorkomen van de zo genoemde vechtscheidingen. Uit de gegevens van de RvR zou moeten blijken om hoeveel uur het gemiddeld bij (familie)mediations draait. Onze 'educated guess' is 15 uur gemiddeld. Gelet op de vier punten voor mediatons van 4 -24 uur zou aan mediations tot vier uur veeleer twee punten moeten worden toegekend, ook al omdat de opstarttijd bij korte mediations dezelfde is als bij langere mediations.
Ons voorstel: 2 punten voor de eerste vier uren.
2. De volgende stap in het puntensysteem betreft, zoals hierboven al beschreven, mediations van 4 - 24 uur. Hieraan worden vier punten per toevoeging/persoon toegekend. Deze stap vinden wij te groot, omdat vier punten voor maximaal 24 uren neerkomt op ongeveer 22 euro per uur bruto per deelnemer bij twee toevoegingen. Differentiatie is daarom gewenst. Gelet op het ervaringsgegeven dat familiezaken gemiddeld 15 uur vergen, zou kunnen worden uitgegaan van een trapsgewijze vergoeding als volgt: voor mediations van 4-9 uur wordt de vergoeding 4 punten; 10-14 uur: 7 punten; 15-19 uur: 10 punten; 20-24 uur: 13 punten; 25-29 uur: 16 punten per partij. **Ons voorstel: trapsgewijze vergoeding zoals hiervoor beschreven.**
3. Als alternatief indien zou worden vastgehouden aan een meer rigide systeem zou een minimum van 7,5 punten per persoon per zaak naar onze mening meer recht doen aan de geleverde inspanning van de mediators dan de thans geldende basis van vier (1,5+2,5) uur. Ons voorstel: indien differentiatie zoals beschreven onder punt 2 niet haalbaar is, overgaan tot minimaal 7.5 punten per persoon per mediation van meer dan vier uur en wel voor mediations tot en met 15 uur.
4. Wat betreft de in de introductie van De Commissie genoemde negatieve prikkels zijn wij van mening dat de eigen bijdrage (EB) in het huidige systeem, namelijk geïnd door de mediator, het commitment van de deelnemers eerder verzwakt dan versterkt en daardoor onbedoeld een kostenverhogend effect heeft voor de

subsidiegever. In de praktijk wordt de EB met regelmaat niet betaald noch geïnd, aangezien incasso voor een bedrag van € 53,- of € 105,- praktisch gezien ondoenlijk is en ook automatische incasso geen zekerheid biedt. Beter zou zijn dat de EB wordt verdisconteerd in de drempels voor een toevoeging. **Ons voorstel: verdisconteren van de eigen bijdrage in de drempels voor de mediationtoevoeging.**

5. Met het bovenstaande hangt samen het feit dat bepaalde deelnemers aan mediation helemaal geen EB hoeven te betalen, hetzij doordat zij al eerder een EB aan de advocaat hebben betaald, hetzij doordat dat hun inkomen zo laag is dat de EB daardoor in feite vervalt (via route juridisch loket). Het loutere gegeven dat de geboden ondersteuning in de vorm van mediation gratis is en ongelimiteerd, stimuleert de betrokkenheid op het vinden van een oplossing niet en verstoort bovendien het evenwicht aan de mediationtafel. **Ons voorstel: het verkleinen van de groep die niets hoeft te betalen.**
6. Daarnaast is er in het huidige systeem nauwelijks een relatie tussen de duur van de mediation en de hoogte van de eigen bijdrage. Laat staan dat er een relatie is tussen de duur van de totale juridische procedure en de eigen bijdragen aan mediator en advocaat samen. Deze situatie heeft bovendien tot gevolg, zoals hierboven al aangegeven, dat het evenwicht aan de mediationtafel wordt verstoord, namelijk in het geval er één betalende partij is en de andere partij een toevoeging heeft. Immers, des te langer de mediation duurt, des te meer de betalende partij moet betalen. De partij die op basis van een toevoeging deelneemt heeft echter verhoudingsgewijs weinig of geen last van de langere duur. Genoemde omstandigheden stimuleren de betrokkenheid op het bereiken van een spoedige oplossing lang niet altijd. Soms wordt de haast grenzeloze duur van de toevoeging door de niet-betalende partij gebruikt om er de andere partij mee te treffen of onder druk te zetten. **Ons voorstel: versterking van de relatie tussen de duur van de mediation en de hoogte van de kosten voor de deelnemers, bijvoorbeeld door de mediationtoevoeging te maximeren op 15 uur, of door stapsgewijs -per vijf uur mediation- de inkomensdrempels te verhogen.**
7. Geregeld wordt er na een mislukte mediation opnieuw doorverwezen naar mediation. **Ons voorstel is om de regels hiervoor duidelijker dan nu het geval is onder de aandacht van de verwijzers te brengen. I**
8. Wij signaleren een grote onduidelijkheid in het veld, zowel onder mediators als onder advocaten, omtrent de samenwerking tussen mediator en advocaat. Het is duidelijk dat de aansprakelijkheid door beiden wordt gedeeld en is geborgd door de verplichte verzekeringen die beiden dienen aan te gaan. Anders ligt het met de verantwoordelijkheid: wie is waarvoor verantwoordelijk? Enerzijds leeft de opvatting dat de mediator verantwoordelijk is voor de totale inhoud van een familiemediation, in het bijzonder inzake echtscheiding. De advocaat is in deze opvatting procesadvocaat. Deze visie is echter in strijd met een andere opvatting in het veld volgens welke de advocaat ten allen tijde verantwoordelijk is voor de inhoud van het convenant. **Ons voorstel: tenminste verdubbeling van de toeslagpunten voor de afhechting (van 2,5 naar 5), zodat er meer mogelijkheid is voor overleg en samenwerking tussen de familiemediator en de scheidingsadvocaat, en tevens bevestiging van de eindverantwoordelijkheid (niet de volledige aansprakelijkheid) van de**

mediator voor inhoud en proces van een scheidingsmediation, zoals ook in de voorgenomen mediationwet is voorgesteld.

9. **Positieve prikkels** zouden naar onze mening kunnen zijn: enerzijds inning van de eigen bijdrage door de Raad voor Rechtsbijstand alvorens de mediation mag starten, en anderzijds een stevige relatie tussen de duur van de mediation en de hoogte van de eigen bijdrage. Het is hoognodig dat er meer evenwicht aan de mediationtafel ontstaat tussen de partij die het eigen aandeel in de kosten zelf moet betalen –en die een hogere factuur ontvangt naarmate de mediation langer duurt- en de partij die het eigen aandeel op basis van een toevoeging vergoed krijgt, vrijwel onafhankelijk van de duur van de mediation. Ook van maximering van het aantal uren mediation waarvoor een toevoeging wordt afgegeven, zou ons insziens een positieve prikkel kunnen uitgaan.
10. De huidige gang van zaken rond het aanvragen van extra uren bij zeer bewerkelijke zaken moet naar onze mening dringend en geheel worden herzien. Door de eisen die nu worden gesteld is het in de praktijk vrijwel onmogelijk om extra uren te verwerven. Dat betekent dat zaken die meer dan 24 uur vergen door de mediator louter uit idealisme gedaan worden aangezien er geen vergoeding tegenover staat. Iedere zichzelf respecterende mediator die communicatie en resultaat belangrijk vindt zal geregeld zaken hebben die meer dan 24 uur kosten, is onze ervaring. Zaken van meer dan 30 uur zijn geen uitzondering. Daarom pleiten wij voor een gedifferentieerde puntentoekenning, zoals hierboven omschreven. **Ons voorstel: beëindiging van het huidige –niet werkende- systeem van extra uren en vervanging ervan door een systeem van gedifferentieerde en oplopende extra vergoeding per vijf uur mediation. Als alternatief is ook wel genoemd onder mediators dat de toevoeging voor maximaal 15 uur zou kunnen gelden.**
11. Bij de zaakcategorieën zou een vaak voorkomende doorverwijzing die familierechters hanteren, namelijk ‘verbetering van de onderlinge communicatie’ moeten worden toegevoegd. **Ons voorstel: toevoegen van deze zaakcategorie.**
12. Het is naar onze mening allerminst een uitgemaakte zaak wat moet worden verstaan onder ‘doelmatig functionerende kantoren’ zoals genoemd in de Introductie van De Commissie. Zeker bij de zogenaamde vechtscheidingen -die naar onze ervaring steeds vaker voorkomen en tegelijk steeds gecompliceerder zijn- betekent ‘doelmatig’ in onze visie dat de communicatie wordt verbeterd en er daardoor een betere verhouding tussen partijen ontstaat. In het bijzonder een betere samenwerking -of samenwerking überhaupt- tussen de ouders. Het zal duidelijk zijn dat deze vorm van doelmatigheid niet zo gemakkelijk in cijfers kan worden uitgedrukt. Het begrip ‘doelmatigheid’ kan de gewenste effectiviteit juist in de weg staan doordat het een verkeerd –materialistisch- begrip van het proces en de dynamiek van mediation suggereert. Betere criteria dan doelmatigheid zijn volgens ons de klanttevredenheid op termijn van zeg een jaar na afronding van de mediation en het welbevinden van de betrokken kinderen, alsmede een andere beoordeling van mediations waarin sprake is van multi-probleem problematiek, zoals de zogenaamde vechtscheidingen.
13. Het valt ons op dat in de introductie van de commissie vooral wordt gesproken over ‘advocaten’ en slechts een enkele keer over ‘niet-advocaten’, laat staan over ‘mediators’. Naar onze mening is de kern van mediation de bemiddeling van het conflict en daarom relationeel van aard. Primair komt het in mediation aan op het werkbaar maken van de communicatie en relatie tussen partijen. Secundair,

maar allerm minst onbelangrijk, is de overeenkomst die daar het gevolg van kán zijn. Echter ook mediations die niet met een schriftelijke overeenkomst worden afgesloten kunnen uitermate succesvol en “doelmatig” zijn. Daarvoor zijn zogenaamde ‘soft skills’ noodzakelijk, waarvoor een juridische opleiding niet de meest voor de hand liggende basis biedt. Het is voor een mediator bovendien essentieel om op het proces (de communicatieve en relationele dynamiek) gefocust te blijven. Kennis van de inhoud van het besprokene hindert dan eerder dan dat het helpt. **Ons voorstel: gelijkwaardige benadering van mediators aan die van advocaten en doorwerking van het besef dat mediation primair draait om (communicatief-relatieve) bemiddeling.**

14. Ook voor mediators zou een zittingstoeslag moeten gelden, en wel voor mediators die meewerken aan mediation in de rechtbank, op verwijzing van de rechter en in aansluiting aan een (vovo-)zitting. **Ons voorstel: een (aan advocaten) gelijkwaardige zittingstoeslag voor mediators.**
15. Op 25 november 2016 heeft de Raad voor Rechtsbijstand via haar nieuwsbrief medegedeeld dat de werkinstructie mediation per 1 oktober is gewijzigd ten aanzien van de afhechtingstoeslag. Deze nieuwe werkinstructie stelt als vereiste dat de ‘afhechtende’ advocaat staat ingeschreven bij de Raad voor Rechtsbijstand en over de specialisatie personen- en familierecht moet beschikken. De groep van rechtzoekenden die aanspraak kan maken op een toevoeging wordt hiermee beperkt in haar vrije keuze inzake de gewenste bijstand. Naar onze mening is deze werkinstructie in strijd met het beleid om mediation steeds meer haar eigen plaats te geven in ons rechtsbestel en de echtscheiding te ‘dejuridiseren’. Bovendien is ze onnodig, omdat de behandelende mediator die de toevoeging namens cliënt aanvraagt, reeds de aantekening ‘famielmediator’ heeft. Ook de voorgenomen mediationwet slaat een andere weg in door de verantwoordelijkheid bij de (geregistreerde) mediator te leggen. **Ons verzoek is daarom om deze werkinstructie in te trekken.**
16. Voor mediators bestaat er tot onze spijt geen digitale toegang bij de Raad voor Rechtsbijstand. ‘Mijn RvR’ is alleen toegankelijk voor advocaten. Graag vernemen wij van de Raad waarom advocaten wel toegang hebben tot ‘Mijn RvR’ en mediators niet en **verzoeken wij om zo snel mogelijk ook aan de mediators toegang te verlenen tot ‘Mijn RvR’.**
17. Hiermee hangt samen dat het niet mogelijk is om met de Raad voor Rechtsbijstand per email te communiceren, maar uitsluitend per briefpost en telefoon. Wij beschouwen dit als een anachronisme en **verzoeken om emailcontact mogelijk te maken op korte termijn.**
18. In de ‘Rechtswijzer’ (www.rechtswijzer.nl) vonden wij de volgende passage: ‘Met Rechtswijzer helpen gespecialiseerde advocaten en advocaat-mediators u en uw partner bij het maken van afspraken over uw scheiding alleen wanneer dit noodzakelijk is.’
Wij verzoeken de Raad voor Rechtsbijstand vriendelijk om in al haar uitingen de gelijkwaardigheid van mediators en advocaten tot uitdrukking te brengen. Zoals u weet zijn er in meerderheid mediators die geen advocaat zijn. De ruim 2000 mediators van de NMv zijn in overwegende mate gespecialiseerd in het begeleiden van ingewikkelde relaties en in meerderheid geen jurist.

Dank voor uw aandacht en wijsheid gewenst in uw afwegingen.

Namens de NMv,

Hans Fibbe, secretaris